

Johann Cothmann Samuel Hofmann

Disputatio Theologica Inauguralis. De Iustificatione

Rostochii: Kilius, 1644

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn738018678>

Druck Freier Zugang

*J. Cothmann 16 a
Verf. S. Hofmanns,
R. U. Theol. 1644.*

Proz. + 4. 1/2.

DISPUTATIO THEOLOGICA
INAUGURALIS.

De
JUSTIFICATIONE,

Quam
ADJUVANTE ALTISSIMO

ex decreto & consensu

*Reverendi & Amplissimi Collegii Theologorum
in Academia Rostochiensis,*

ex cap. 3. Epist. ad Rom. v. 24. 25.

PRÆSIDE

Admodum Reverendo, Amplissimo & Excellentissimo VIRO

D.N. JOHANNES COTHMANNO

SS. Theol. Doct. & Prof. Publ. celeberrimo, p. t.

DECANO Spect. & Academiae RECT. Magnif. Præceptore & Fautore aternum colendo,

*Pro consequendo Summæ in Theologia Gradum
publicè examinandam proponit*

M. SAMUEL HOFMANNUS Penicensis Misn.
Serenissimi ac Potentissimi Electoris Brandenburgensis
S. Consistorii Coloniae ad Suevum Consil. Ecclesiarum
Berolinensium Præpositus, Vicinarum Superint. &
Gymnasii ibid. Inspect.

*Ad d. 3. Octob. horis ante & pomeridianis in
Auditorio Majori.*

✽(?)✽

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI KILII, Academiae Typographi.

Anno M. DC. XLIV.

1644

In Nomine JESU.

DE Palladio fingunt gentiles, fuisse Troie Praclarissima quondam Asia minoris urbi, Praesidio pariter & excidio. Sic enim ab Apolline acceperant Trojani, tantisper suam hanc superatum iri ab hoste urbem, dum Palladium intra moenia salvum intuerentur, exitium verò Civitati apportaturum extra moenia raptum, quo & Virgil. l. 2. Aeneid. digitum indidens fatale vocat. Quod Troja fuit Palladium, id Ecclesia est articulus de Justificatione, hic enim est arx & munimentum fidei, quo stante orthodoxè & incorruptè benè se habebunt caetera; Subruto verò & extra moenia Ecclesia quasi per subdolam vim ac fraudem, deportato, in hostium venient potestatem caeteri quoque articuli. Justificatio est stantis & cadentis Ecclesiae dixit B. Lutherus Super. Epist. ad Gal. amisso articulo justificationis, amissa est simul tota doctrina christiana. Quod documento nobis est Papatus, in quo ferè omnes articuli vacillant, nullam aliam ob causam, quam quod fundamentalem hunc de Justific. articulum collabefactarint. Quare operæ pretium erit, ut omnibus viribus eo allaboremus quo scilicet sartum tectum hunc conservemus, ne collapsio eo & caeteri collabescant. De quo etiam nos jussu & auctoritate Rever. & Amplissima Facult. Theolog. bono cum DEO acturi, justificationem vestram aurea illi ex Epistola ad Rom. cap. 3. v. 24. 25. Sententia adherentes, considerabimus.

Tu Jehova captis annue nostris.

A 2

Thes.

Thes. I.

Cum Definitio nos in rei ipsius seu essentia admittat cognitionem juxta Aristotel. Poster. Anal. cap. 30. t. 2. *ὁρισμὸς ἐστὶν ἡ γνώσιμος*; A Definitione justificationis non incommodè ordiemur, quàm ex mente Pauli his verbis descriptam damus: Justificatio est actio DEI Patris, Filii & Spiritus S. ex merâ gratiâ & misericordiâ propter Christi mediatoris obedientiam & satisfactionem homini peccatori verè in Christum Redemptorem credenti, gratis sine operibus legis peccata remittentis, & ad vitam æternam acceptantis.

II.

Circa Definitum Primo Justificationis vocabulum enodandum venit, quod descendit in Lingua Hebr. ab *קִיָּוָה* quod significat, justificavit, justitiam imputavit, reum absolvit, & justum pronunciavit. 2. Sam. 15. v. 4. Exod. 23. v. 7. Septuaginta semper reddiderunt *δικαίωσιν*, *δικαίωσαι* *δικαίων* *κρίνειν* Gen. 44. v. 16. D. Him. Syntag disp. 24. th. 6. Gerh. de justific. c. 1. p. 664. D. Casp. Erasmi Bröchtm. de justific. sect. 1. p. 470. Utitur hoc loco Paulus *δικαίωμενοι*, hinc quidam in Gr. L. putant participium sumi pro Præsenti more Hebræorum ac si legeretur *δικαίωνται*. Verum melius est si illud referatur ad *ὁσπερ ὄντων* desistuntur Gloria DEI, justificati gratis. Hoc vocabulum *δικαίωσαι* ubi in N. T. significat justum Pronunciare, & opponitur verbo *κρίνειν* condemnari, loca quæ videntur maximè huic opponi, conflictui reservamus. In Lingua Latina à Profanis usurpatum non legi testatur ipse Jesuita Costerus cap. 6. p. 227. Nihilo minus tamen tanquam pro aris & focis pugnant Socienni ejus Bellarm. lib. 2. de justif. c. 3. Staplet. tom. 2. oper. prolegom. in l. 5. de justif. p. 124. Becan. in manual. lib. 1. c. 16. p. 258. qui justificare pro justitia qualitatem alicui infundere venditant, sicut dicitur calefacere, h. e. calorem inducere, ita justificare aliquem, esse idem ac justitiæ qualitatem infundere, realiter qualitates immutare & Physicè alterare, uti contendit Concil. Trident. Sess. 6. cap. 4.

III.

III.

Quamvis vero Vocabulum Justificationis utpote extra illa loca, quæ propriè de hoc negotio non agunt *πλύσιμον*, variè sumitur & quidem 1. *Ἐκπικῶς* seu habitualiter pro justitia quadam positiva & inhærente quemadmodum v. g. judex aliquis rectè judicans dicitur justus; Vel uti in artic. Sanctificationis, in statu renovationis ac novæ obedientiæ pro augmento & continuatiene justitiæ & Sanctimoniz. 2. *Σημενπικῶς* pro justitiæ declaratione Jac. 2. v. 21. Nonne ex operibus justificatus h. e. declaratus, quando Abraham obtulit Isaacum. 3. *Γενικῶς* pro approbatione & laudis attributione, ut sumitur Luc. 7. v. 24. 29. Populus & publicani justificarunt DEUM, h. e. approbarunt consilium DEI, quod Pharisei spreverunt. Confer. Luc. 16. v. 15. Jer. 3. v. 11. 1. Tim. 3. v. 6. Tamen hoc in loco sumitur, in significatione forensi; Cum enim Justificatio hominis peccatoris coram DEO, in scripturis notet processum judicialem Psal. 143. v. 2. Ef. 30. v. 8. Job 9. v. 2. accusatum ab intentato crimine, ne damnetur, absolvere, totusq; Justificationis actus stylo forensi, in Scripturis depingatur (nam mentio fit, tribunalis Rom. 14. v. 10. 1. Cor. 5. v. 10. Rei Rom. 3. v. 19. Accusatoris Rom. 3. c. 20. Peccati Rom. 1. & 2. Testis c. 2. v. 15. Advocati Joh. 2. Mediatoris 1. Tim. 2. v. 5. *λύσις* Pro peccati solutione præstiti Rom. 3. v. 5. Chirographi Col. 2. v. 24. Judicis Joh. 5. v. 27. Act. 17. v. 31. Carnificis Apoc. 12. v. 10. Matth. 6. v. 25. quid vetat, quo minus forensẽ obtineat significationem.

IV.

Quo obtento sequitur justificationem nostram per absolutionem, seu non imputationem peccatorum sive remissionem definiendam esse, quod & Apostolus in seqq. cap. facere non omittit, cum *δικαιῶσαι* c. 4. reddit per imputari ad justitiam, sapius Emphaticus ergò repetens cap. 5. exponit per constitui justum, propter obedientiam Christi non imputare delicta 2. Cor. 5. v. 19. non condemnari aut judicari Joh. 3. v. 8. 16. 17. Condonare Col. 2. v. 13. Solvere & absolvere Matth. 16. v. 19. qui actus omnes non notant infusiones habituum justorum, aut totalem peccatorum abolitionem (sunt enim & manent in Sanctis Peccatorum reli-

A 3

quæ

quia Rom. 7. v. 17. Joh. 1. v. 8. e. g. David postquam adulterium & homicidium commisit, licet Propheta Nathan ab utroq; absolveret, tamen mansit adulter & homicida; Sed neutrum crimen ipsi ad condemnationem imputatum est; ex quibus palam, quid sit justificatio Rom. 8. v. 1.

V.

Etymo justificationis invento & enucleato, statim sese offert nobis excogitata & periculosisimis *Φλυαρίαις* referta Pontificiorum distinctio: Quidam enim & quidem potissimi gratuita justificationis hostes, utpote Costerus in Enchir. c. 6. p. 227. 228. Stapleton, tom. 2. oper. lib. 5. de justific. c. 8. Censores Colonienf. in censur. pag. 141. Bellarmin. lib. 1. de justific. c. 7. tit. 2. c. 3. Becan. d. justific. Catholica c. 1. th. 2. Geminam amplectuntur Justificationem, primam qua ex malis boni & ex injustis justif. fiunt, per habitum Charitatis infusum ex gratia. Secundam, quam ex bonis meliores, ex justis justiores fiunt ex meritis primæ beneficio editis.

VI.

Verum *ἀνευ ψεύδους συντελεσθήσεται νόμος καὶ σοφία σομα-
τι πρὸς τελείωσιν* pronunciat Syr. 34. v. 8. quod Lutherus sic reddidit: *Man darf keine Lügen dazu/dass man Gottes Wort halte/ und man hat gnug an Gottes Wort/wann man rechte lehren wil/* vel unico hoc Pauli effato clarescit nostra justificatio, quod scilicet justificentur gratis, unica eaq; perfecta justificatione, quæ est gratuita peccatorum remissio in redemptione facta per Christum & in plenissima satisfactione Christi pro nobis fide apprehensa confer c. 8. v. 34. 2. Cor. 5. v. 21. quippe, cum Paulus ex professo hoc in loco agat de hominis impii justificatione gratuita; edoceant nos adversarii apostolum ullibi definire justificationem per Sanctitatem inherentem, de qua non solum in toto Paulo, sed & in tota Scriptura s. altū silentium. Nullum enim vestigium in codice S. Quiddam e diametro Scripturis contrariatur, quæ unam tantū Rom. 3. v. 30. Eamq; perfectam Rom. 8. v. 1. conscientis consolatoriam Rom. 5. v. 1. operibus omnium Sanctorum prævalentem Tit. 3. v. 5. Pl. 32. v. 6. Job. 9. v. 2. 3. 20. 1. Cor. 4. v. 4. Phil. 3. v. 9. agnoscit & tuetur.

VII.

Et quia justificatio est mera & quidem perfecta actio DEI, nulla erit

erit justificatio secunda, aliàs prima non tolleret omnem condemnationem & conscientijs non afferret perfectam pacem Rom. 5. v. 1. alio modo ac Patres V. T. Act. 15. v. 11. neque solo Evangelio, sed & lege justificaremur quod & *ἡτολμοῦ* Rom. 3. v. 28. Gal. 2. v. 16. Cum omnia feceritis quæ sunt præcepta vobis, dicite servi inutiles sumus, nam quod debimus facere, fecimus, inquit Christus Luc. 17. vers. 10.

VIII.

Effugium quod Pontificii quærunt in justificationis & beatitudinis discrimine non juvat eos; Nam quando beatitudo accipitur pro salute, quâ homo Christianus in hac vita mortali perfruitur, iisdem causis quibus justificatio nititur & salvatio Eph. 2. v. 8. Act. 13. v. 38. c. 15. v. 11. Rom. 4. v. 3. c. 6. 24. Tit. 3. v. 5. Luc. 1. v. 77 Eph. 2. v. 12. 2. Tim. 1. v. 9. & sic beatitudo nihil diffidet à justificatione, sed plane cum justificationis essentiâ coincidit, sunt enim termini Salvationis & justificationis in hac materia æquipollentes; forma *ἡ ἀγαθή* eadem est quæ justificationis, imputatio scilicet justitiæ Christi, non operum nostrorum Rom. 4. v. 7. 8. quod probatum damus exemplis. Abraham Pater credentium, Rahab, atq; credentes singuli, non demum in altera vita, sed & in hac verè beati fuere ac salvati Act. 15. v. 11. Jos. 2. v. 9. 10. Jac. 2. v. 25. Per gratiam JESU CHRISTI credimus nos *σωθῆναι* salvatos esse Eph. 2. v. 8. gratia estis *σωσμένοι* salvati per fidem 2. Tim. 1. v. 9. qui salvavit nos non secundum opera nostra vide Excellentiss. Theologi Dn D. Johann. Hulfemanni Harmon. Apost. S. S. Pauli & Jacobi de Justificatione ab Hugonis Grotij corruptelis vindicatam th. 115. & 172. Quando verò de ipsa æterna vita ac plenaria justitiæ, beatitudinisq; in cœlesti vita perfruitione post hanc vitam sumitur, am-
babus concedimus manibus Pontificiis, inharentem justitiâ eam-
que perfectam & absolutam qua dicemur justî & beati Rom. 3. quod in hoc vitæ statu pernegatur Justificatio enim de quâ disputamus pertinet ad hanc vitam: quia non de statu salutis consummatæ nunc quidem agimus, sed de causis præcedentibus salutem, sive per quas salutis nobis spes est. vide Chamier. Panstrat. tom 3. part. 2. lib. 21. cap. 2.

IX. De-

IX.

Definitum excipit ipsa Definitio quæ cum excausis, ut Paulus in dicto nostro subinnuit constet, causæ nobis erunt perlustrandæ, has enim cum sciverimus ipsam rem intelligemus; Scire autem nos putamus unamquamq; rem simpliciter, cum putamus nos causam cognoscere, propter quam res est, ejus rei causam esse, nec posse rem aliter se habere. Quapropter Scripturæ ductu causarum seriem eruemus ex hoc Pauli dicto.

X.

Αἴτιον κύριον seu causa efficiens justificationis nostræ est solus DEUS, qui pro sua immensa erga genus humanum Φιλανθρωπία καὶ χρισότητι lapsos & in peccatis mortuos homines justificat. Hinc quidam ex hoc loco causam efficientem principalem rectè constituunt DEUM, ut ipse sit DEUS justus, justificans eum qui est ex fide JESU CHRISTI Ger. p. 681. D. Rung. in h. l. ille ipse DEUS est qui dicit: Ego sum, ego sum Dominus & non est absq; meSalvator. Ego sum qui deleo iniquitates, & peccatorū non recordor Es. 43. v. 11. 26. quis potest dimittere peccata nisi solus DEUS? Marc. 2. v. 7. DEUS est qui justificat. Rom. 8. v. 33. Hic ergo gratia & misericordia, hic gratuito favore seu dilectione, qua diligit in dilecto filio suo, quotquot in eum credunt, justificat. Et hæc est Emphasis vocabuli gratiæ hoc in loco. Ea; est gratia totius S. S. Trinitatis Patris, Filij, & Spiritus S. Non enim seorsim. DEUS pater, seorsim Filius, seorsim Spiritus S. justificat sed quæ esse intelligitur justificatio à patre, ea omnino & Filij est, & quam filius largitur ea est & patris. Cyrillus Tom. 2. lib. 5. de Trinit. pag. 341. Ubi vero Pater & filius operatur, ibi Spiritus S. non excluditur, qui est aliquid commune Patris & Filij, Substantialis nimirum amor & lætitia coæterna, inter utrumq; ideo illud quod operatur est una, tribus Personis communis essentia ut Nazianzen. orat. 2. de Theologia fatetur & simplex DEI in omnibus operatio. Justinus Martyr in lib. de recta confess. Hinc justificationis effectus attribuitur non solum ut opus DEI ad extra adeoq; indivisum, tribusq; Personis commune, in genere DEO Rom. 4. v. 1. c. 8. v. 33. Eiq; soli Hof. 13. v. 4. Es. 43. v. 25. Sed in Specie singulis quoq; Personis;

sonis; utpote Patri gratiam largienti Rom. 3. v. 24. gratis per illius
 DEI sc. Patris gratiam justificamur, qui sic dilexit mundum &c. Joh.
 3. 16. DEUS in Christo *ἐχαρίσατο* donavit nobis Eph. 4. v. 32. Filio
 promerenti, justificamur enim *διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως ἧς ἐν Ἰησοῦ
 Χριστῷ* v. 24. in scientia sua Eph. 3. v. 11. Gal. 2. v. 10. Spiritui S. ob-
 signanti 1. Cor. 6. v. 11. 1. Pet. 1. v. 2. Rom. 5. v. 5. Et quia à DEO
 tanquam causa efficiente denominatur effectus, sequitur quod gra-
 tia illa DEI vera sit causa efficiens remittendi peccata & justificandi
 impium.

XI.

Per hanc verò gratiam nullatenus intelligimus gratiam habi-
 tualem cum Bellarmino lib. 2. de Justific. cap. 3. & disp. 13. in cap.
 3. Rom ubi per vocem gratis favorem DEI satis explicari autumat,
 per additionem verò, per illius gratiam, non ipsum favorem, sed fa-
 voris effectum, sc. justitiam infusam & donatam ceu justificationis
 Formalem Causam: Nam Vocabulum *δωρεάν* gratis non insi-
 nuat causam justificationis efficientem, sed ejusdem modum,
 quod ille favor nobis gratuito contingat. Quod ex lo-
 cis parallelis evincitur, ubi gratis significat citra meritum.
 Matth. 10. v. 8. Joh. 15. v. 25. 1. Cor. 11. v. 7. Hinc majoris empha-
 seus ergo à Syro postpositum est vocabulum *ἰσὺ ἐξήγητικῶς* vid.
 Meisn. *ἀνδρῶν*. dec. 3. disp. 4. quæst. 3. thes. 29.

XII.

Quamvis verò nec nos diffiteamur in Scriptura S. nonnun-
 quam vocem gratiæ de donis gratuitis ac inhærentibus accipi
 1. Cor. 12. v. 4. divisiones gratiarum sunt, h. e. varia sunt dona gra-
 tis concessa; idem tamen est spiritus, à quo omnia illa dona profi-
 ciscuntur; Sic habentes donationem secundum gratiam quæ da-
 ta est nobis Rom. 12. v. 6. Lex per Moſen data est; gratia & veri-
 tas per JESUM CHRISTUM Joh. 1. v. 17. Unicuiq; nostrum data
 est gratia secundum mensuram donationis Christi Eph. 4. v. 7. ad
 quæ fuse respondent Gerh. m. 28. p. 695. de justific. Himmel. disp.
 24. th. 29, p. 284. D. Jacob. Andr. disp. de justific. th. 22. pag. 403.
 Tamen, quando gratia DEI justificari perhibemur, non intelligitur
 donum Spiritus S. aut novitas à Spiritu S. accensa, sive charitas,
 qua nos DEUM & proximum diligimus; sed clementissima DEI,
 B voluntas

voluntas quæ nullo respectu nostrarum virtutum, operum aut me-
 ritorū, quæ nulla sunt, gratis, gratuita misericordia, favore & bene-
 volentia credentes in gratiam recipit, peccata remittit & pro filiis
 agnoscit. Nec fumum mōre Pontificiorū vendimus, sed ex genuina
 vocis ἱερωτικῆς notatione quæ significat ex gratia dare, & plerumque cum
 verbo miserendi jungitur Exod. 33. v. 19. Gen. 6. v. 8. Rom. 9. v. 15.
 Hebr. 11. v. 7. Dan. 9. v. 18. Psal. 55. v. 1. ut ex vocibus sicuti etiam ex
 singularibus loquendi formulis, ut invenire gratiam Gen. 6. v. 8. Luc.
 1. v. 30. id ipsum evincimus. χάρις, χαρισμοῦ, χαριτω, Luc.
 7. v. 4. 2. Cor. 2. v. 10. Eph. 1. v. 6. Hinc reddunt Latini gratiam in-
 venire Gen. 6. v. 8. Luc. 1. v. 30, esse sub gratia Rom. 6. v. 14. stare
 in gratia Rom. 5. v. 2. 1. Pet. 5. v. 12. evincimus.

XIII.

Hæc ipsa enim gratia sive misericordia DEI non absolutè ef-
 funditur super peccatores, ut absolutè nulla interveniente satisfa-
 ctione sui, vel alterius, à peccatis liberarentur, uti Photiniani sibi
 imaginantur. Socin. part. 3. de Christo; cap. 1. pag. 230. Ostorod.
 part. 3. Instit. contra Tradel. p. 240. & tanquam Scipione nituntur
 hoc dilemmate suo. Aut noluit aut non potuit; Si noluit immiseri-
 cors est, si non potuit, non omnipotens est. Schmalz. & Moscoro-
 vius in caten. Nam noluisse DEUM absque satisfactione absolu-
 tè peccata nobis condonare evincunt dicta Es. 53. v. 10. Pl. 40. v. 9.
 Hebr. 10. v. 9. Act. 4. v. 28. Nec tamen inde dicendus immiseri-
 cors, qui sic misericors est, ut etiam justus sit. Et quia summè ju-
 stus erat, peccata punire volebat; quia misericors vero erat, Filium
 nobis Redemptorem dabat. D. Balth. Menzer. exeget. A. C. Artic. 4.
 p. 196. Himmel. disp. 24. th. 47, D. Josua Stegman. disp. 22. Photini-
 an. edit. Francof. ad mœnū 1643. p. 251. Non potuisse vero DEUM
 absque satisfactione vera & plena nobis peccata dimittere, justitia
 ipsius causa est, cujus proprium est: Obedientiam amare, præmiisq;
 ornare; Contra verò inobedientiam & peccata odisse atque plagis
 coercere Pl. 5. v. 5. Pl. 11. v. 5. Pl. 45. v. 8. Et fundata est hæc justitia in
 lege, quæ est norma divinæ justitiæ Rom. 10. v. 5. Moses descripsit
 justitiam, quæ est ex lege, quod qui fecerit ea quæ sunt in lege homo,
 vivet per illa Gal. 3. v. 10. Deut. 27. v. 27. Maledictus &c, revelatur
 ira

ira de cœlo super omnem impietatem Rom. 1. v. 32. Vocatur
 ἡ δικαιοσύνη τῆς Θεοῦ c. 2. v. 5. δικαιοκρατία c. 3. v. 5. δικαιοσύνη
 2. Theff. 1. v. 6. δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἀποδείξαι. Quia ergo justi-
 tia DEI per hominis peccatum læsa Rom. 5. v. 12. Gen. 2. v. 17.
 stante ergò justitia DEI, humano generi propter transgressio-
 nem mandati necessario vel æternùm fuit pereundùm, vel ut cum
 DEO reconciliaretur iræ ac justitiæ divinæ & quoad pœnam
 & quoad obedientiam plenè satisfaciendum, aliàs nullam pec-
 catum dimitti potuit Heb. 9. v. 22. Nec voluit DEUS in pecca-
 torũ remissione remittere pro lubito suo correctivam suã justitiã,
 quam accidentaliter DEO inesse & contingenter speciosè fingunt,
 diversam tamen toto genere à rectitudine ipsius. Socin. de Christo
 Serv. part 1 p. 8. Ostorod. part. 3. instit. pag. 214. Schmalz. & Mo-
 scorov. in caten. argum. 1. Quasi verò DEUS potens saltem sit, ne-
 que simul justus, qui ita sit sui juris, ut tamen non agat contra
 naturam suam. Absit autem ut correctivam DEI justiciam acci-
 dentaliter inesse DEO dicamus, cum una tantum eiq; essentialis sit,
 qua ipse justus est & opera omnia ejus justa. Et quia neque in cœ-
 lo neque in terra erat qui infinitæ huic justitiæ plenè planèq; sa-
 tisfaceret, ipsemet æternus DEI filius nostri misertus, hæc partes in
 se suscepit & in temporis plenitudine in assumpta carne nostri loco
 satisfecit Gal. 4. v. 4.

XIV.

Causæ Justificationis efficienti primariæ meritoriam subji-
 cit CHRISTUM verbis per redemptionem διὰ τῆς ἀπολυτέωσως,
 τῆς ἐν χειρὶ Ἰησοῦ. notetur hic particula διὰ quæ ad omnes
 causas in admirando & deprædicando hoc salutis negotio adhibe-
 tur. Quandoq; notat meritoriam διὰ τῆς ἀπολυτέωσως h. l.
 confer cap. 5. v. 1. 19. Eph. 1. v. 7. quandoq; instrumentalem, ex
 parte nostri; διὰ τῆς πίστεως confer. Eph. 3. v. 12. 1. Pet. 1. v. 5.
 quandoq; Formalem διὰ τῶν πᾶσεων per remissionem præceden-
 tium peccatorum Rom. 3. v. 25. quandoq; Causam impellentem,
 traditus est Christus διὰ τὰ πάρεσιμάματα propter peccata nostra
 Rom. 4. v. ult. Sicuti occurrit quoq;, notans causam instrumen-
 talem ex parte DEI, narrabat quæ DEUS fecisset in gentib;

διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ per ministerium ejus Act. 21. v. 19. confer
 1. Cor. 4. v. 15. Eph. 3. v. 6. Tit 3. v. 6. Tit 3. v. 5. 1. Joh. 5. v. 6. Imò
 & causam finalem per agnitionem illius qui vocavit nos διὰ δόξης
 καὶ δειπῆς ad gloriam & virtutem. 2. Pet. 1. 3. Hoc tamen in
 loco, quo Paulus dicit διὰ τῆς ἀπολύτρωσε^ς τῆς ἐν χριστῷ,
 notat causam meritoriam, ac innuitur quod DEUS justificet
 hominem propter Christum, fundatur enim dilectio DEI interces-
 sione, obedientia & satisfactione Christi; quippe diligit nos Deus sed
 in dilecto, docet idem quomodo; Apostolus in nostro dicto tribus sequē-
 tibus vocabulis, ut sunt Redemptio, propitiatio, sanguis Christi.

XV.

Deinde Præponit articulum τῆς ad illustrandam inauditam
 & nunquam satis laudandam, ineffabilem & pretiosissimam,
 nulli hominum & Angelorum possibilem ἀπολύτρωσιν (Nam in
 Articulis non raro singularis Emphasis est, & quandoq; necessariò
 is adhibet ut ut h. l. D. Salom. Gloss. philolog Sac. lib. 3. tract. 2.
 Can. 2.) Ἀπολύτρωσιν factam non à mero homine sed à filio DEI,
 Nam est τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ quod Syrus ita: נְחִיִּשׁ מִיָּשׁוּעַ
 יְהוֹשֻׁעַ in CHRISTO JESU. Ut nolet quæ & qualis sit re-
 demptio, seu ut habet Syrus נְקָרָהּ liberatio retributio, salus,
 אֲרָ קָרָהּ redemit, liberavit. Frostius Lex. Syr. p. 527 & 529. Schind-
 ler in Lexic. Pentagl. non notatur autem Corporalis ab externo
 & humano hoste quæ vel manu fit, liberatio, qualis erat Lothi A-
 brahami manu facta Gen. 14. Davidis liberantis judaicum popu-
 lum à Goliatho 1. Sam. 18. vel pretio sicut liberationem talem.
 Cuiusmodi Proposuit Imperatori Mauritio ut captos à se milites au-
 torelineret; Sed Spirituális liberatio & redemptio è Potestate
 Sathanz, sub qua propter peccatum tenebamur captivi, re-
 demit enim nos ab ira DEI 1. Theff. 1. v. ult. Per ipsum Salvati-
 sumus ab ira Rom. 5. v. 9. Id eo dicimur reconciliati per mortem
 filij ejus Rom. 5. v. 10. Placuit enim DEO reconciliari omnia
 in sese Col. 1. v. 20. redemit nos à captivitate Diaboli 1. Cor. 15. v. 54. 55.
 per mortem detinens eum qui mortis habebat imperium, i. e.
 Diabolum Heb. 2. v. 4. ab execratione legis factus pro nobis
 execra-

execratio Gal. 3. v. 13. Gal. 4. v. 5. à Diabolo ejus opera dissolvit.
 1. Joh. 3. v. 8 & de manu omnium qui oderunt nos Luc. 1. v. 17.
 Neq; Metaphorica tamen hæc Redemptio est quæ citra alicujus
 solutionis pretium perficitur, uti volunt Photiniani qui plerumq;
 hoc ita vocabulum accipi contendunt sicuti Exod. 15. v. 19. Deut. 9.
 v. 16. Psal. 77. v. 16. Heb. 11. v. 35. qua referunt quod etiam Moses
 fuerit *λύτρωσις* & typus Christi, qui tamen sine omni pretio
 liberavit Israelitas Act. 7. v. 36. Nam Respond. 1. Distinguendo inter
 formalem & effectivâ redemptionis significationem, hæc est Meta-
 phorica, non illa. 2. Moses fuit typus Christi in officio prædicandi &
 liberandi ingenere nõ in specifico redemptionis modo, sed propria,
 quæ sine sufficientissima persolutione fieri non potuit; Hinc Apost.
 dicit justificationem nostram fieri per redemptionem JESU CHRI-
 STI interposito *λύτρωσις*; Nec enim sufficebat nos vi armata
 Diabolo ereptos esse, requirebatur insuper sufficiens & *ισόρροπον*
λύτρωσις quod DEO Patri persolveretur. Nam hoc est propriè
 redimere, pretium verum, quo redimuntur dare. Et tale *λύτρωσις*
 non est aurum & argentum 1. Pet. 1. v. 18. Sed anima seu vita Math.
 20. v. 28. & pretiosus CHRISTI sanguis 1. Joh. 1. v. 7. empti enim su-
 mus precio magno. 1. Cor. 6. v. 20. & quidem per CHRISTUM
 qui se dedit *ἀντίλυτρωσις* pro omnibus 1. Tim. 2. v. 6. & per propri-
 um sanguinem introivit in sancta, æterna redemptione inventa
 Heb. 9. v. 12. Hic sanguis est pretium pro nobis liberandis uti
 mox constabit.

XVI.

Paulus enim in notanda causa meritoria non saltem redemptionis,
 sed & propitiationis meminit, remittens nos ad sacrificia propitia-
 toria V. T. quibus Christi sacrificium verè propitiatori m fuit adi-
 bratum Heb. 9. v. 1. & dicit *ὅτι προσήετο ὁ Θεὸς ἰλασίεον* quem
 DEUS constituit propitiatorium, innuens DEUM non saltem
 ab æterno justificationis hujus nostræ consilium decrevisse, sed &
 in t. n. pore executioni dedisse, & CHRISTUM filium suum verum
ἰλασίεον constituisse exponente Flacio p. 1. clau. Sicut DEUS hunc
 JESUM publicè, & cum gravi, certo, immotoq; decreto orbis terrarum
 pro

propofuit, feveriffimeq; mandavit, ut omnes enim pro unico propitiatorio aut medio rationeq; placandi DEUM agnofcant, accipiant & obfervent, eoq; utantur. Et alludit D. Apoftolus tacite & Emphaticè ad V. T. Typum, ut oftendat CHRISTUM in Mofe ac V. T. Ecclefia fuiffe præfiguratum, quicquid enim in V. T. legimus, idem hoc in Evangelio reperimus & quod in Evangelio fuerit lectitatum, hoc ex veteris T. autoritate deducitur, inquit Hieronymus: in veteri novitas, in novitate vetuftas, funt verba Paulini. Proinde feridè adhortatur Irenæus; Legite diligentius id quod ab Apoftolis Evangelium eft nobis datum, & legite diligentius Prophetas, & invenietis univerfam actionem & omnem doctrinam & omnem Paffionem DOMINI noſtri prædictam, in ipſis; quod quam verum advertite faltem oculos; in V. T. tabula iſta Exod. 25. v. 17. fabricata erat, partim ut tegetet arcam fœderis & decalogum in ea poſitum à facie ſuperinhabitantis DEI abſconderet, partim ut eſſet ordinaria ſedes divinatorum oraculorum; ex hoc enim loco velut de Clementiæ throno, in medio duorum Cherubin DEUS propitiatus dabat reſponſa populo. Uterq; Reſpectus in CHRISTUM cadit nempe ſecundum duplex, quo in ſtatu exinanitionis, dum adhuc agebat in Eccleſiæ militantis tabernaculo,ungebatur, officium. Primo ratione Prophetici, per illum enim DEUS pater ſonabat, quippe eſt oculus noſter, per quem Patrem videmus. 2. Ratione Sacerdotalis, tum quoad acquisitionem, quatenus *ἀντιπρόσωπον* pretioſiſſimi ſanguinis perſolvit, tum quoad applicationem, quatenus in actu juſtificationis abſcondit decalogum & Chirographum, ne DEUS nobiſcum intret/in iudicium & ſtricto jure nobiſcum agat. Hinc quemadmodum judæi quando arcam aſpexerunt & coram illa adorarunt ſibi pollicebantur gratiam & remiſſionem propter promiſſum mundi Meſſiam, patientiam, miſericordiam & DEI præſentiam. Ita & nobis in peccatis noſtris longitudo arce, longanimitatem Redemptoris noſtri patientiam, Latitudo, amplitudinem charitatis, quâ ad nos venire, interq; nos habitare voluit; altitudo Rem futuræ ſublimitatis ſignificat, dicente Venerabili Beda; Et ut ratum firmumq; eſſet, addit.

XVII. Me-

Meritum positum esse ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ in sanguine ipsius, Syrus ܩܕܝܫܐ ubi articulus ܩ notat sanguinem non animalium sed sanguinem Proprium; & notanter dicit in sanguine ipsius, ubi voce sanguinis per Synecdochen Partis pro toto, tota CHRISTI Passio demonstratur & sanguine nostra redemptio, justificatio, peccatorum remissio, emundatio & ceteræ salutis nostræ Partes ceu λύτρω pretiosissimo, h. e. causæ meritoria adscribuntur; huc spectant sequentia Scripturæ loca; Per CHRISTUM habemus redemptionem, per sanguinem ipsius remissionem Peccatorum Col. 1. v. 14. Nam si sanguis taurorum & hircorum & cinis juvenæ aspergens, inquinatos sanctificat ad carnis Purificationem, quæ magis sanguis CHRISTI qui per Spiritum æternum seipsum obtulit immaculatum DEO, purgabit vestram conscientiam Heb. 9. v. 13. CHRISTUS dilexit & lavit nos à peccatis nostris per sanguinem suum. Apoc. 1. v. 5. Causa vero cur effusioni sanguinis CHRISTI, nostra redemptio & justificatio adscribatur, est; quia hic passionis actus omnium maximè fuit evidens. Non autem exclusivè & oppositè is accipi debet, quasi activam CHRISTI obedientiam, quæ firmissimis nititur fundamentis, e medio tollat, uti Piscator sentit in analys. ep. huj. & c. 4. obs. 2. Item in Resp. Apolog. ad parascev. Vorst. part. 2. c. 6. Item in volum. 2. disp. 8. th. 15. In Bibl. ad c. 2. Luc. p. 234. Cui ad stipulatur Socinus parte 3. disp. de CHRISTO cap. 5. p. 277. CHRISTUM ut hominem verum, jure creationis pro seipso debuisse DEO obedientiam vitæ totius plenam, quæ propter illà nihil nobis promeruit. Quam elumbis verò sit hæc ratio argumentandi ad oculum jam pridem demonstravit. D. Frider. Balduin in Cateches. Apostolica Ep. ad Rom. p. 246. quæstion. 7. D. David Rungius in Analys. Epist. Rom. disp. 5. th. 82. p. m. 74. Nomine autem sanguinis CHRISTI intelligit Apostolus non nudam remissionis Peccatorum annunciationem, sed meritoriam ejusdem acquisitionem; Falsissima enim est Osterod. super verba 1. Joh. 2. v. 2. Opinio; finem passionis & mortis CHRISTI non esse debiti exsolutionem, ira quæ divinæ placationem & remissionis peccatorum nostrorum acquisitionem, sed tantum remissio-

nis

nis Peccatorum confirmationem & obfignationem; sed totam
& omnem obedientiam propter nos & nostram salutem divina
legi à nobis violatæ præstitam usq; ad mortem crucis Phil. 2. v. 28.
Itaq; justificamur quidem DEI gratia, at per redemptionem
JESU CHRISTI, remittuntur nobis peccata; at in sanguine
CHRISTI; DEUS justus placatur, ipsi reconciliamur, at sacrificio
verè propitiatorio CHRISTI. Nisi enim aliena obedientia no-
bis Imputetur, impossibile est quenquam coram DEO justificari.
Ideo CHRISTUS JESUS venit in mundum factus pro nobis male-
dictum, ut nos essemus justitia in ipso; Unde quæ nostra sunt
in se derivat & quæ sua sunt nobis donat.

XVIII.

Blasphemi igitur sunt Papicolæ in CHRISTUM Salvatorem
unicum, ejusque sufficientissimum meritum, dum illud insuffici-
ens proclamant & proterve asserunt 1. Redemptionem illam ad
peccatum originis delendum quidem valere, sed non ad peccata
actualia; Docent enim pro sequentibus actualibus post baptismum
commisissis satisfieri DEO per Missas. Etsi verò hunc errorem Bellar-
min. in judicio suo de Libro Concordiæ longè à se & Catholicis
suis amoveat, & à nostratibus per mendacium affingi asserat, in-
quiens; impudenti mendacio tribuitur Catholicis Doctoribus illa
divisio, quod CHRISTUS Passione sua satisfecerit solum pro pec-
cato originis pro actualibus autem instituerit Missam, nemo Ca-
tholicorum unquam sic docuit. Non tamen nostrates ipsis affin-
guant, sed verè ita senserunt Papicolæ, utpote Thomase Aquin lib.
de Sacram. Altaris; Bonavent. 3. sent. dist. 20. q. 3. Et adhuc do-
cent; Ambros. Catharin. in volum. de incruento Sacrific Romæ e-
dito, dicit; Christi passionem prodesse quidem pro originali & a-
ctualibus Peccatis ante baptismum, sequentia verè Missis & bonis
operibus expianda; ita & Clingius lib. 4. LL. cap. 38. Peltan. de no-
stra satisfactione. Et oblitus est sui obliviosus Bellarminus, qui cum
reliquis statuit Pontificiis, posse hominem satisfacere ex condigno
lib. 4. de pœnit. cap. 2. & tom. 7. de indulg. l. 2. c. 9. Catonus lib.
4. iustit. cap. 3.

2. Blasphemi sunt Papistæ, dum suorum & Sanctorum opera
quæ fingunt, Redemptioni Christi adjungunt, quibus nos juvari &
à pœnis

À poenis liberari perfluadere conantur, atque exinde pro bonis operibus, contra claram h I literam acerrimè pugnant Pontifici, quod iis veniam mereri & pro poena æterna satisfacere valeamus: Hinc non per calumniam illis, ut clamitant, affingimus, sed veritatem ex libris eorum adducimus; Ita enim Antesignanus eorum, Bellarminus lib. 5. de iustific. cap. 1. dicit; quod hæc sit communis Catholicorum omnium sententia; opera bona iustorum verè ac propriè esse merita, & merita non cuiuscunque præmii, sed ipsius vitæ æternæ: Hujus farinae est Francisci Costeri Enchir. contro. c. 7. propos. 6. p. m. 280. Homo iustus non solum vitam æternam meretur operibus bonis, sed ampliorem gratiam & quidem de Condigno, non tantum ratione Pacti, sed etiam ratione operis, ita ut in opere bono ex gratia procedente sit quædam proportio & æqualitas ad præmium vitæ æternæ. Bellarm. l. 1. c. 17. Nos quod attinet ex A. C. & Apol. artic. 20. dicimus, opera bona iustorum placere DEO & esse meritoria præmiorum; sed non rectè advertit; Nam ut apertè nostrum à Papistis dissensum, testificemur, duo temperamenta addimus, quorum primum est; bona opera esse meritoria præmiorum temporalium & spiritualium in hac vita & futura, sed non ipsius vitæ & salutis æternæ. Alterum est; opera iustorum non esse meritoria ex propria dignitate, quasi revera iusta sint & legi satisfaciant, sed ex fide & indulgentia DEI, quia videlicet DEUS, iis qui credunt sibi remissa esse peccata, indulgentia sua tegit operum foeditatem & sic accipit quasi iusta essent. Hinc Chemnitius in Exam. Concil Trident. c. de meritis oper, præclare nostram hanc sententiam declarat his memorabilibus verbis; Remissio peccatorum, reconciliatio cum DEO, adoptatio, salus & vita æterna non pendent ex nostris meritis, sed donantur propter meritum & obedientiam filii DEI & fide accipiuntur. Sed in reconciliatis postea bona opera, cum placent, fide propter mediatorem habent præmia spiritualia in hac vita & post hanc vitam, idq; ex gratuita promissione divina, non quod DEUS propter perfectionem & dignitatem nostrorum operum sit debitor, sed quia ex misericordia & paterna liberalitate propter CHRISTUM promisit se præmiis ornaturum quamvis inchoatam, languidam, imperfectam & immundam filiorum in hac vita obedientiam &c. Et in

C

hac

hac significatione à Theologis Nostratibus usurpatur vocabu-
 lum Meriti, aliàs in univèrsa S. Scriptura Canonica nunquam,
 vox meriti, quatenus DEUM nobis facit debitorem, reperitur;
 Et quamvis Bellarminus & Asseclæ ejus dicta nobis & loca oppo-
 nant, utpote Ecclesiast. 10. v. 31. & c. 38. v. 18. Deut. 7. v. 10.
 2. Par. 19. v. 2. Esth. 16. v. 18. Job, 6. v. 2. c. 11. v. 6. Jos. 11. v. 20.
 Rom. 2. v. 6. Heb. 13. v. 16. quibus meriti vocabulum probare
 satagunt; tamen sunt ejusmodi considerationis, ut adhibita
 Scripturæ S. & fontis consideratione in alienum sensum rapi de-
 prehendantur. Argumenta quæ ad asserendam hanc *Φλυαρίαν* ul-
 terius afferuntur inprimis sunt illa dicta, in quibus vita æterna di-
 citur merces Matth. 5. v. 12. c. 20. v. 8. Rom. 4. v. 4. Gen. 15. v. 1. Pf.
 127. v. 3. Es. 40. v. 10. 11. c. 62. v. 11. Jer. 31. v. 16. Vel in quibus habe-
 tur præmium cœleste dari hominibus secundum mensuram & pro-
 portionem operum & laboris. Pf. 62. v. 13. Matth. 16. v. 27. Luc. 16.
 v. 38. Rom. 2. v. 5. 6. 1. Cor. 3. v. 8. Gal. 6. v. 7. Apoc. 22. v. 12. Vel
 ex iis locis quæ vitam æternam ita reddi testantur operibus ut ipsam
 rationem, cur detur vita æterna bonis operibus, ponant Matth. 25.
 v. 21. Apoc. 7. v. 14. Veluti præmium bonis operibus ex justitia di-
 citur esse reddendum 2. Thess. 1. v. 6. 2. Tim. 4. v. 7. Apoc. 2. v. 10.
 Heb. 6. v. 10. Jac. 1. v. 12. Vel ubi vita æterna bonis operibus pro-
 missa Matth. 18. v. 15. 1. Tim. 4. v. 9. Jac. 1. v. 12. Vel ubi fit mentio
 Dignitatis Sap. 3. v. 5. & judicis justii, qui non est *πρωτοπλάτης*
 Rom. 2. v. 11. Gal. 2. v. 6. 1. Pet. 1. v. 17. Act. 10. v. 32. Verum quod
 Adversarii in probando deficiant egregiè D. Jacobus Heilbrunner.
 Artic. 3. In *VnCarholischem Papstumb* p. m. 66. præclare hoc ar-
 gumento deducit;

Quod Christus solus nobis est promeritus, id absque injuria meri-
 torum ejus, operum nostrorum meritis tribui nequitiam
 potest.

Atqui remissionem Peccatorum & salutem Christus solus prome-
 ritus est;

Ergo nostris operibus nequitiam tribui potest.

Argumenti hujus vis est fundata in ipso textu Paulino, quia
 nullo modo fieri potest, ut sufficientissimæ redemptioni Christi de-
 trahatur & nostris imperfectis operibus addatur; Si enim per le-
 gem

gem iustitia & per opera, CHRISTUS gratis mortuus est Gal. 2.
v. ult. & si homo satisfacere potuit, CHRISTUS gratis & temerè
mortuus est. quid enim est gratia? gratis data, quid est gratia?
gratis donata, non reddita; si tibi debebatur merces reddita est,
non gratia donata. Non enim DEI gratia erit ullo modo nisi gra-
tuita fuerit omni modo Augustin. tract. 3. in Johann. & de peccato
origin. tom. 7. lib. 2. c. 24. Et quamvis Bellarminus desperatæ huic
causæ succurrere nitatur hoc prætextu, merita iustorum meritis
CHRISTI nõ opponi, sed ex illis nasci, & quicquid laudis merita no-
stra habent, id totum redundare in laudem meritorum Christi; cū
ipse sit vitis, nos palmites &c. Invanum tamen laborat: Scriptu-
ra enim nusquam merita nostra adjungit redemptioni & merito
CHRISTI, quin potius excludit Es. 43. v. 25. c. 67. v. 2. Act. 4. v. 12.
Heb. 10. v. 14. vide Dominum D. Johann. Gerhard. de Justific. D.
Balthaf. Meisner. *Ανθρωπολ.* Dn. D. Jac. Wellerum in c. 53. Es.
p. 84.

3. Blasphemi sunt, dum Mariæ & Sanctorum opera & merita,
peccatoribus ex opinione succurrentia ad eò evehunt Pontificii, ut
obliviscantur meriti Salvatoris. Hinc Coster. in meditat. super
Hymn. Ave Maris Stella, super verba, monstra te esse matrem; In
merita sanguinis filii sui plus juris habet mater quæ sanguinem de-
dit, quam quævis alia creatura. Et paulo post: Æquum est ut
materna quoque apud filium Authoritas tua valeat. Sic referuntur
preces ad Mariam, Maria Regina omnium, Spes desperantium, æ-
grotantium exultatio, salus omnium, sub alis tuis custodi me, non
alia mihi fiducia nisi sincera Virgo. Et in mariali excuso Argentine
Anno 1493 Curre ad nomen Mariæ, hoc nomen solum sufficit ad
adjuvandum. Sic ad reliquos Sanctos; ad S. Josephum direxit
Bernhardinus Senensis Tom. 3. orationem: Memento nostri B. Jo-
seph & tuæ orationis suffragio apud putativum filium tuum inter-
cede; sed & beatissimam virginem Mariam Sponsam tuam nobis
propitiam redde. Gabriel Biel super Canon. missæ scribit; Nos
ordine à DEO instituto ad S. auxilia confugere debemus; silentio
involve hic quid de Francisco Typico, blasphema vulnerum impres-
sione in Papatu; S. Christophoro, Erasmo & aliis finxerunt, quas
blasphemias Salmeron disputat. 7. pag. 467. & Bellarminus de bo-

nis operib. lib. 1. cap. 15. approbant: At ubi manet honor soli DEO
competens, quem alteri non dabit Es. 42. v. 8. quem errorem &
Cassander in consultat. super A. C. in Papistis notavit p. 153. 154.
Recta igitur incedamus, ne redemptioni, adeo sufficientissimæ de-
rogemus & in Salvatore nostro unicum tam injurii quam in-
grati videamur.

XIX.

Quod ut perficiamus fide causa justificationis instrumentali
ληθη opus est, quæ omnia per Verbum Evangelij, tanquam cau-
sam *δοτικην*, oblata beneficia, manu ceu stipem apprehendit. Hanc
causam D. Paulus notanter insinuat his verbis; *διὰ τῆς πίστεως* per
fidem; Syrus. *אֲחַדְתֵּיכֶם* & commendant nobis ordinatum
à DEO medium beneficium redemptionis applicandi, sine quo
CHRISTUS nihil nobis prodest. Nam participes reddimur
redemptionis & justificationis non nisi per fidem, ut alibi Gal. 2.
v. 6. Paulus ostendit, & fides recipit CHRISTUM Joh. 1. v. 12.
fide absq; operibus, Act. 26. v. 18. fide justificati dicuntur accepisse
justitiam, quæ est ex fide Rom. 9. v. 30. Fides igitur est manus illa
Spiritualis, qua gratiam & favorem DEI in CHRISTO fundatam
nobis applicamus. Et hic est modus justificationis nostræ co-
ram DEO, qui consistit in peccatorum remissione & obedientiæ
ac justitiæ CHRISTI Mediatoris per fidem imputatione Luc. 18.
v. 14. Rom. 4. v. 16. 1. Cor. 4. v. 4. 2. Cor. 5. v. 9. DEUS enim offert
gratiam & misericordiam suam nobis in verbo Evangelij, quip-
pe ex operibus legis non justificatur ulla caro Rom. 3. v. 20. Evan-
gelium est potentia ad salutem omni credenti Rom. 1. v. 16. confer.
cap. 10. v. 17. & in sacramentis Tit. 3. v. 5. hanc gratiam apprehen-
dit fides & omnia beneficia CHRISTI redemptoris, instar manus
Mendici, quæ Eleemosynam à divite accipit & apprehendit. Con-
cludimus igitur fide justificari hominem, ita tamen ut fides non
excludat gratiam DEI ut causam principalem, nec meritum CHRI-
STI ut causam meritoriam, nec verbum & Sacramenta ut causas
offerentes, sed ut sit ex parte hominis causa instrumentalis, salutem
à CHRISTO acquisitam apprehendens. D. Christian. Matth. in
tab Typ. sign Bbb. Act. 10. v. 43. c. 13. v. 38. cap. 16. v. 31. Licet ergo non
sit ipsa CHRISTI justitia, illam tamen apprehendit sibiq; propriam
facit

facit, & propter illam iustitiam a ppropriatam, iustificandi effectus de fide prædicatur, quod Theologi illustrant simili petito ab annulo adamantem inclusum habente, qui ea propter magni constare dicitur: Ita fides propter Petram illam pretiosissimam quam comprehendit iustificat.

XX.

Quia vero fidei vocabulum in scripturis *πιστις*, notandum venit quod hic Paulus accipiat; non in significatione constantiæ & veritatis, in dictis & factis vel DEI Rom. 3. v. 3. vel hominum 1. Rom. 2. v. 17. Neq; sumit ut significet doctrinam Evangelij, Legem non destruens per fidem Rom. 3. v. 31. Neq; ut noceat impletionem rei promissæ Gal. 3. v. 25. Postquam venit Fides h. e. CHRISTUS promissus mundi mæssias. Nec accipit pro professione & nudo assensu doctrinæ Evangelicæ de CHRISTO ut Act. 13. v. 8. quærebant Proconsulem avertere à fide. Nec ut notat notitiam Historiæ de Christo, imò totius Scripturæ sanctæ, qualis etiam in impios, imò & in Diabolos cadit. Nec ut donum miraculorum, Act. c. 17. v. 20. Si habueritis fidem, ut granum sinapi. 1. Cor. 3. v. 2. quæ etiam cadit in eos, quos CHRISTUS non novit. Matth. 7. v. 23. Sed sumit Paulus Vocabulum Fidei pro certa & indubitata in CHRISTUM *ἰσχυροῦς* fiducia, præviam notitiam & assensum includente, ubi superior gradus semper præsupponit inferiorem non verò contra, quod ob Bellarminum benè notandum, qui fidem historicam cum iustificante confundit. Docent, inquit lib. 1. de iustificat. c. 4. Pontificij: Fidem historicam, & miraculorum, & promissionum unam & eandem esse. Jam verò si S. Paulum hoc loco consulamus, non difficile nobis erit demonstrare peculiarem quandam fidei speciem, propria ac planè singulari specifica differentia & ratione formali constantem; Vera fides enim est cœlestis doctrinæ agnitio, & gratia DEI per CHRISTUM Redemptorem partæ, in promissione Evangelij fiducialis apprehensio. Errat proinde Bellarminus lib. 1. de iustif. c. 4. quando iustificantem fidem per solum assensum describit. Errant Photiniani, qui sitam putant in generali quadam fiducia, cum primis verò in sancta obedientia, Osterod. in Instit. contra Tradel. cap. 2 p. 17. Hæc fides iustificans sine omni ha

nione & dubitatione certâ fiduciâ innititur rebus promissis, quamvis ea cum ratione nostra pugnent. Rom. 4. v. 18. Quare multum differt à notitia, hinc vocatur *ᾠλησφορέια*. Deinde pro objecto proprio habet non omne DEI Verbū, & quasvis promissiones, sed tantū Evangelij proprias, quæ nimirum de CHRISTI Merito nobis acquisito, deq; gratuita peccatorum remissione agunt, ob quam Notam vocatur Fides CHRISTI. Gal 3. v. 12. Et tandem fides est rerum, quæ sperantur, substantia, basis & fundamentum, argumentum, sive demonstratio aut convictio eorum, quæ non cernuntur. Heb. 11. v. 1.

X XI

Hicce præsuppositis fides salvificans in sede hujus Articuli, non absolutè sese habet prout in Prædicamento Qualitatis est quidam habitus Intellectus & Voluntatis, hæc enim imperfecta & insufficientis est, ut *ἐνδειξίν τῆς δικαιοσύνης* sustinere profus nequeat, quam diu in propriis visceribus latirat. Et si maximè perfecta foret, non tamen meritoria esset, sed antea debita. Neq; consideranda ut est in actu Renovationis, prout post acceptam Justificationem se exerit in justificatis per exercitia patientiæ, spei &c. Hujusmodi fidei objectum non est sola *ἀπολύτρωσις*, solum *ἰλασίη*, solum *αἷμα* CHRISTI, sed etiam res temporariæ Hebr. 11. Sed relativè spectanda venit in quantum fiducialiter apprehendit obedientiam CHRISTI activam & passivam, & in Merito CHRISTI unicè acquiescit, in tantum est fides justificans. Medium enim est non Meritum Salutis, potest quidem dici opus, verū, non nostrum, sed DEI. Joh. 6. v. 29. Quam evidentiam cum vidit Cassander planè & plenè, quemadmodum Paulus hoc loco statuit, Justitiam DEI esse per filium quem DEUS proposuit *ἰλασίη* per filium, in sanguine ipsius, id est, per fidem Passionis; Verba ejus in Consultat. ad Ferdin. Imperat. p. 20. hæc sunt: Hoc extra controversiam est, justitiam illam, quâ justificamur, consistere in remissione peccatorum: hoc est, cum propter Meritum Passionis CHRISTI, quam suscepit nostra causa, peccata non amplius imputentur nobis, quod nihil aliud est quam ipsū CHRISTI Meritum ad remissionem peccatorum nobis imputari. Et ante eum Lombardus, dictus

dictus Magister lententiarum, l. 3. distinct. 19. dicimur quoq; aliter per Mortem CHRISTI justificari, quod per fidem Mortis ejus à peccatis mundamur. Nihil ergò efficiunt Jesuitæ adversus nos, quando dicta ejusmodi nobis objiciunt & cumulant, quæ ratione Notitiæ & Assensus alia objecta respiciunt, ut Matth. 9. v. 28. Vel specialem Misericordiam. Marc. 7. v. 23. Joh. 6. v. 26. 27. Vel fidem miraculorum, Marc. ultim. Confer. Matth. 11. v. 20. & c. 7. v. 22. 2. Thess. 2. v. 9.

XXII.

Hæc fides SOLA justificat, respicit enim non saltem genericum fiduciæ objectum, omnes Scripturæ promissiones, utpote Misericordiam, Pacem, liberationem, revelationem, indumentum & esculentum, sed & specificum & proprium objectum, Redemptionem, Propitiationem & Expiationem in CHRISTO JESU. v. 25. Confer. c. 4. v. 24. Act. 4. v. 12. CHRISTI obedientiam activam & Passivam, Gemmam illam fide apprehendendam, de qua Lutherus in cap. 2. Gal. conjungit cum CHRISTO arctius, quam uxor cum Marito est copulata, ita ut cum fiducia dicere possis: Ego sum CHRISTI, quia per fidem ei conjunctus es in unam carnem & Ossâ. Ephes. 5. v. 30. Quid? ejusmodi effectus relinquit post se, quæ fidentem semper exhilarant, ut sunt, Pax conscientiæ, Rom. 5. v. 1. Accessus ac gloriatio etiam in Tribulationibus. v. 2. 3. Charitas. v. 5. Spiritus Sanctus in nobis, ibidem, justificatio in sanguine CHRISTI v. 9. *σώτησις δὲ τῆς ἁγίας*. v. 10. gloriatio in DEO v. 11. Gratia abundantia & donatio justitiæ v. 15. 17. Regnum in vita. v. 17. Justificatio vitæ v. 18. Gratia regnans per justitiam in vitam æternam, v. 21. Hæc omnia sola fides efficit, hinc nos merito tanquam pro aris & focis pro justificatione solius fidei pugnamus, cum Scriptura S. nobis nihil, fidei verò quæ & ipsa DEI donum est, omne in hoc negotio tribuat, ex hac Epistola, quæ velut Clavis à Doctoribus appellari solet. Ubi nos *διωροῦν τῇ χάριτι* JESÛ non ex operibus Legis, sed per fidem. Rom. 3. v. 4. Gal. 2. v. 16. & quidem solam, sicut particula *μόνον* Luc. 8. v. 50. docet, profiteremur, Redemptionem in sanguine JESU CHRISTI justificare fide accepta, exclusis omnibus legis Operibus, non saltem Cereemonialis, ut Cornelio à lapide placet; qui

in hunc locum ita commentatur. Paulus de ea Lege, quæ oppositus
 fidei loquitur, fidei autem non opponitur Decalogus, sed Lex Cere-
 monialis, quia figura erat sicut fides, Veritas, figura autem & Veritas
 opponuntur. Et ad v. 23 30, 31. addit: Ex his omnibus liquet Apo-
 stolum hic præcipuè agere de Lege, quæ tanquam umbra & figura,
 opponitur fidei, tanquam Veritati & Corpori, ac consequenter O-
 pera Legis vocari ab eo Leges Ceremoniales potius, quam Naturalis
 & Moralis. Sed & Moralis, sicut evincit tota hæc Epistola; Hu-
 jus enim Legis Opera excluduntur, per quam fit ὁπίγνωσις ἀμαρ-
 τίας Rom. 3. v. 20. qua non solum os Judæorum, sed πᾶν ἔθνος
 φραγῆν v. 19. qua non sola Palæstina, ubi observabatur Lex Cere-
 monialis, sed πᾶς ὁ κόσμος ἰσθδιδι ἔθνη γέννηται τῷ Θεῷ, hujus
 Legis Opera, quæ ὁρῆν κειτεργάζεσθαι Rom. 4. v. 15. & per quam
 ἡ ἀμαρτία γέννηται καὶ ὑπερβολὴν ἀμαρτωλός. v. 13. Ast non
 per Legem Ceremonialem, aliàs enim neque peccata Patriarcha-
 rum, ante latam Ceremonialem Legem, fuissent remissa, quæ ta-
 men omnia Paulus voce περὶ γεγονότων notat, neque Christus à
 DEO constitutus fuisset ἰλασῦριον τὰ pro injustis Gentilibus, quàm
 pro Judæis, sed solum pro Judæis, & sic verus esset Judæorum so-
 lum, non etiam Gentium DEUS. Rom. 3. v. 29. Confer. Gal. 3. v. 28.
 Αἰθεόλογα omnia; Excludimus ergo Opera Ceremonialis & Mo-
 ralis Legis, & surdis auribus audimus, quando Rabulæ Romanen-
 ses vociferantur, Lutherum per crimen falsi versioni Germanicæ.
 Rom. 3. v. 28. inseruisse Vocabulum Ἰσθδιδι/ præterquam enim quod
 ea in Scriptura extat; non desunt ex Patribus, qui usi eadem, utpo-
 te Justinus in Expositione. Irenæus lib. 4. c. 13. Theophyl. Gal. 3. Ba-
 silius πρὸς τὴν ταπεινότητι Nazianz. in Orat. de bono ordine. Tertul-
 lian. in lib. de Resurrectione. Gregorius in Ezch. lib. 1. hom. 7.
 Eusebius lib. 3. c. 27. Chrysost. de fide & Lege. Augustinus de
 vera & falsa Pœnit. c. 8. Cyrillus lib. 4. cap. 24. Fulgentius lib. 1.
 ad Moim. Hilarius in Psal. 118. & 142.

Unicum saltem locum D. Basilij fol. 217. notabimus: αὐτὴ γὰρ
 δὴ, ἡ πελέα καὶ ὀλόκληρος καύχησις ἐν Θεῷ, ὡς ἐμήτε ὅτι δι-
 κησύνητις ἐπαίρεται τῇ εἰαυτῆ ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἐνδεὴ ὄντα εἰαυτοῦ
 δικησύνητις

*δικαιώσεως ἀλλ' οὐκ ἴσα δὲ τῆ ΜΟΝΗ εἰς χεῖρὸν δεικνυ-
 μθρον* Vindicavit enim hunc Articulum Lutherus ab iniquis ho-
 minum persuasionibus, qui semper operari in hoc arduo articu-
 lo satagunt, & cum nihil efficiunt, obijciunt, quæ non sunt oppo-
 nenda, sicut Bellarminus; Si sola fides justificat, Ergò falsum erit,
 nos justificari gratia DEI, puta causa Efficiente, Merito Christi,
 Causa meritoria, Verbo & Sacramentis, Gerhard. D. Christian.
 Mathias in Syntagm. cap. 3. p. m. 389. D. Finck. in Themat.
 August. Confess. parte 2 thes. 21. pag. m. 118. D. Paulus Roberus
 de justific. thes. 5. m. 3. in Colleg. Theolog. D. Jacobus Heilbrun-
 nerus in Papatu non Catholico p. 19. Et quia Columnæ Papa-
 tus Exclusivam retinent, utpote Thomas in Ep. 7. Tim. 1. lect 3. Bo-
 naventura in 4. Sentent. Disput. 15. q. 1. Roffensis artic. 1. adver-
 sus Luther. Johan. Hoffmeister in Harm. A. C. p. 46. Georgius Cal-
 sänder in Consultat. artic. 4. Jus Can. s. Pontificium distinct. 2. de
 Pœnit. cap. Charitas, & de consecrat. cap. firmissimè. Hinc sci-
 tē Erasmus de hac Vocula dixit: Vox SOLA tot clamoribus la-
 pidata hoc seculo in Luthero, reverenter auditur & legitur in Pa-
 tribus; Quid vetat eam retinere? Si quis verò morose regeret,
 habeat sibi responsum B Lutheri: Wenn sich ein Papiß viel an-
 nûß machen wil mit dem Wort Sola **Allein**/ so sagt ihm stugs al-
 so: D. Martinus Luther wilß so haben etc. Tom. 4. Witib. Germ.
 fol. 140. Eat nunc Bellarminus, perfricat frontem, si quam ha-
 bet, & hæc ulterius ingeminet suis, lib. 1. de Justific. c. 16. Edidit
 Martinus Lutherus Biblia Germanica cum Voce Sola. Rom. 3. sed
 citò fallacia deprehensa fuit inspectis Codicibus Græcis & La-
 tinis.

X XIII.

Justificationis hujus participes fiunt, quotquot perierunt in
 Adamo primo, & in secundo resurgunt spiritualiter, quippe Ma-
 terialis Causa Justificationis, seu Subjectum informe remotum
 sunt omnes homines, quorum Morte Deus non delectatur. Ezech. 18.
 v. 38. 1. Joh. 2. v. 2. cap. 4. v. 9. Formatum autem seu propin-
 quum, quod huc spectat, sunt omnes in Christum Credentes, Rom.
 3. v. 22. Joh. 3. v. 16. Et hanc causam Apostolus præmisit, versic. 22.

D

23. Re-

Revelatur Justitia DEI per fidem JESU CHRISTI in omnes, & super omnes, qui credunt. Non est enim distinctio: Omnes enim peccaverunt, & egent gloria DEI. Quibus exprimitur, ad quos Justitia DEI pertineat, nimirum non ad paucos, sed ad omnes omnino homines, & ad omnes credentes. Utrumque igitur subjectum Universalitatis conjungit Apostolus, alterum indeterminatum, alterum determinatione Crediturum limitatum, respiciens nimirum ad diversa questionum genera; Si enim quæras: quibusnam illa DEI Justitia per fidem JESU CHRISTI necessaria est? Respondet Apostolus, omnibus omnino hominibus: *eis πάντας, καὶ Ἰσραὴλ πάντας*, prius ad Judæos, posterius ad Gentes refertur, ne ad Gentes solas, neque ad Judæos solos pertinere videatur vel putetur, quasi alia his, alia illis quærenda sit Justificationis ratio, quem Errorem vers. seq. 29. diligenter præcavere voluit Apostolus, quem tamen ex Orco revocarunt Scholastici. Lombardus lib. 3. distinct. 25. Canon. p. 753. afferentes in Catechismo Romanens. fol. 117. quibus pollicem premit Bellarmin. lib. 2. de Justific. c. 3. p. 2240. Concilium Tridentinum Sess. 6. cap. 7. Costerus in Enchirid. cap. 4. Patriarchas Legis Naturæ, Israelitas Legis Mosaicæ, Christianos novæ Legis Evangelicæ observatione fuisse justificatos, quibus se adjungunt Photiniani, Moscorovius in Catechism. cap. 11. Faustus Socinus in lib. de Chr. serv. Schmalzius in lib. de divinit. Filii c. 2. p. 4. Sed in universum omnibus hominibus unam eamque necessariam hanc justificandi rationem, Apostolus docet; Necessitatis rationem demonstrat, repetita ex præcedentibus Causa, quia nimirum omnes peccaverunt, & egent gloria Justitiæ coram DEO. Loquitur Apostolus non tantum de Actuali peccato, sed in genere de omni ἀνομία totius generis humani; Sequitur ergo, Materiam Justificationis non esse Justitiam propriam, quia nos impii existentes justificamur, Impii autem gloria propriæ destituuntur Justitiæ. Neque nostra bona opera, quæ nos sequuntur justificatos; Neque habitus charitatis infusus, quia est bonum opus. Neque Essentialis DEI Justitia ut Osiander docuit in nobis habitans, quia Lex, eam à nobis non requirit; Nec fides prout est qualitas, sic enim est bonum opus; Sed Homo Peccator, qui sibi per fidem applicat Meritum CHRISTI, quam enim CHRISTUS Me-

Mediator Obedientiam nostriloco præstitit, ea in actu Justificationis per fidem nobis applicatur. Nihil ergò Controversi est, quod quidam Theologi dicunt, Obedientiam CHRISTI, cujus partes, seu gradus insigniores sunt, Incarnatio, Passio, Mors, Resurrectio & Ascensio, esse Materiam Justificationis; Alij Hominem peccatorem; Respiciunt priores non tam ad Meritum, quàm ad ipsam applicationem. Vide Gerhard. de Justific. p. 740. n. 33. Meritum enim CHRISTI quando consideratur, ratione Acquisitionis, est Causa Meritoria; quando verò ratione applicationis, est Causa Materialis. Et tunc ratione acquisitionis *διὰ τὴν χάριν* ad omnes omninò pertinet homines, ratione Applicationis verò *διὰ τὴν πίστιν* tantum ad credentes, ut ostendit hoc loco Apostolus. Confer Joh. 3. v. 16. Rom. 5. v. 16. Nemo enim justificatur, nec remissionem peccatorum consequitur, nisi Justitiæ Christi imputatione; Imputatio autem Justitiæ non fit nisi per fidem, uti mox constabit in sequenti causa.

XXIV.

Errat ergò Bellarminus lib. 1. de Justific. cap. 2. Materiam Justificationis constituendo non hominem impium, sed jam pium, dispositum & poenitentem: Materialis, inquit, Causa dici potest Animus hominis, sive ipsa ejus Voluntas, in qua Justitia, tanquam in Subjecto & sede propria commoratur; Pertinent quoque ad Materialem Causam dispositiones, quæ materiam præparant ad recipiendam formam. Dicuntur autem Dispositiones ad Justificationem omnes illi actus gratiæ & liberi arbitrii, quibus donum ipsum Justificationis acquiritur; Opponimus illi Paulinam sententiam: *πάντες ἡμαρτάνομεν καὶ ὡς ἐβέντη τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ*, v. 23. His addit, justificantur gratis, & hoc repetit cap. 4 v. 5. Credenti in eum, qui justificat impium, imputatur fides ad justitiam; Ex quibus colligitur, omnes ante Justificationem impios, ergò nullam dispositionem nullam præparationem Animi & Voluntatis habere. Voluntas enim & Intellectus hominis sunt Subjectum convertendum, nihilq; adjumenti afferunt, sed DEUS ineffabili bonitate & misericordia nos prævenit: Et Evangelium, per quod Spiritus Sanctus renovationem & Justificationem in nobis operari vult, annunciari

curat, & per Verbi sui prædicationem & meditationem fidem in audientibus accendit, ita quidem, ut hæc omnia solus Spiritus Sancti dona sint atque operationes. Formula Concordiæ pag. 67 c. Impium ergo DEUS justificat, non externum saltem, sed & internum, illumq; crassio rem flagitiosissimumq; hominem, qui ante justificationem est filius Iræ Eph. 2. v. 3. ex immundo conceptus semine. Jobi. c. 14. v. 4. Sed non qui impius & incredulus est Joh. 3 v. 18. Qui incredulus est, jam judicatus est, & non videbit vitam, sed qui indutus aliena justitia, scilicet Christi, eamq; per fidem sibi applicat. Hinc Paulus: Non justificatur homo nisi per fidem. Gal. 2. v. 16.

XXV.

A partibus Origenistarum itidem stare non possumus, quod vetat Apostolus, qui solos impios & Peccatores homines statuit causam materialem justificationis, non Spiritus Angelosq; illos qui originem suam non servarunt. Judæ Epist. v. 6. in veritate non steterunt. Joh. 8. v. 44. & peccarunt. 2. Petr. 2. v. 4. ex propriis. Joh. 8. v. 44. Hos statuunt liberandos ex pœnis æternis & salvandos, quos rectè non solum refutat Augustinus lib. 20. de Civit. DEI c. 7. & 9. Epiphanius hæresi 64. Sed & deridet lib. de hæresibus cap. 43. Quis Catholicus Christianus vel doctus vel indoctus non vehementer exhorreat hanc malorum ac Dæmonum purgationem. Et quamvis non desunt, qui cum Ottone Brunsfeldio in Pandect. Theolog. p. 16. errore hoc delectentur, CHRISTUM etiam pro Angelis & Dæmonibus mortuum esse, eosq; redemisse, abutentes dictis: CHRISTUS summatim instauravit omnia, quæ in coelis sunt & quæ in terra. Ephes. 1. v. 10. Confer cap. 3. v. 9. 10. Col. c. 1. v. 20. 1. Petr. 3. v. 16. 1. Petr. 4. v. 6. Apoc. 5. v. 9. Ex quibus tamen minimè colligitur, ut in *συζητήσι* videmus, sufficiat illis rigidis censoribus, non Angelos, sed semen Abrahæ assumisse CHRISTUM. Heb. 2. v. 16. Secundum illud Gregorij Nazianzeni: *Ὁ ἀπερόκλητον ἀσεβέστευτον, ὁ δὲ ἡνωτῆ τῷ θεῷ, τῆτο καὶ σώζεται.*

XXVI.

Forma Justificationis, utpote Cor. & totum fundamentum est remissio peccati, & acceptio in gratiam ad vitam æternam. pro-

propter CHRISTI Meritum, in his enim consistit omnis nostra
 Justificatio, juxta illud Rom. 3. v. 25. ad ostensionem Justitiæ suæ
 διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προσηγορευμένων ἀμαρτημάτων. His expressè
 δικαίωσις nostra in Remissione peccatorum posita esse dicitur, uti
 definit D. David Rungius in Anal. Epist. Rom. disput. 5. p. 75. thes.
 36. Cui suffragatur D. Meisnerus in An. Th. dec. 3. disp. 7. th. 29.
 Formam, inquit, quam exprimit Apostolus his Verbis: Justifican-
 tur gratis per remissionem peccatorum. Justificari hoc loco idem
 est, quod justum pronuncitari, seu in judicio absolvi. Hæc Abso-
 lutio, quæ fit per imputationem (sicut cap. 4. dicitur) est gratuita
 sine meritis operum, estq; in remissione peccatorum. Illustrat
 hæc causam Apostolus Similitudine ex Veteri Testamento de-
 sumpta, qua CHRISTUM dicit esse propositum, ut ἱλαστήριον
 quod olim Arcam fœderis tegens, erat typus CHRISTI regentis
 peccata nostra, ne in conspectum DEI veniant. Hæc forma li-
 cet unica sit, duobus tamen actibus absolvitur, unus *εργητικός*,
 alter *θετικός*. Consistit ergo forma hujus augustissimi Articuli
 tam in gratuita peccatorum Remissione, quam sufficientissimi
 Meriti CHRISTI imputatione. In *εργησίᾳ* Remissionem pec-
 catorum, non totali eorundem abolitione, definimus. Non enim
 per justificationem ita à peccatis liberamur, ut amplius non adsint,
 sed ut non obsint & imputentur, Regula hæc est Augustini lib. 1.
 de concupiscent. c. 25. Manet actu propter Naturæ, quoad mor-
 bum sive radicem peccati, & materiam ipsam: Sed tollitur pro-
 pter statum Personæ, quoad reatum sive formam, quæ non im-
 putatur fidelibus. Idem ergo est in Scriptura, sive dicantur pec-
 cata remitti, sive tegi, nimirum sicut conteguntur cicatrices &
 vulnera, ita sanguine CHRISTI tanquam pallio quodam con-
 teguntur credentium peccata, ne in conspectum DEI veniant,
 hoc explicat Apostolus, διὰ τὴν πάρεσιν propter Remissionem
 peccatorum. Chrysostomus exponit per *νεκρωσιν* mortificatio-
 nem & intelligit tabescentiam & infirmitatem. Sed rectius, si sim-
 pliciter per remissionem peccatorum explicantur. Est enim Meta-
 phora à vinculis, quibus nos quasi constrinxerant peccata sub po-
 testate

teffate Sathanæ, quæ Redemptione CHRISTI oportuit relaxari. Vide Badaum in Thesuro, qui exemplis evincit *παρέναι* idem esse quod *ἀφιέναι* remittere. Peccata enim quæ in nobis sunt, non imputantur. Hoc pacto dicitur hic consistere in *παρέναι*. In *Hebr* facta remissione vicissim iustitia CHRISTI, quæ in nobis non est, Imputatur, quo respectu capite sequenti dicitur absolvi imputatione. Quidnam verò pro formali importet *πίστεως*, controversatur apud Doctores &

I. Glossa ordinaria Duacensium l. A. Restringit ad effectum; Duplex, dicit, effectus Remissionis est, scilicet frui gloriâ, & carere pœnâ. Propriè enim tunc pœna remittitur, quando peccans absolvitur, Primum habuerunt ante CHRISTI mortem Iusti, quia pœnam actualem non sentiebant: sed post CHRISTI mortem data est eis gloria divinæ visionis, à qua differebantur DEO sustentante eorum delicta; Sed quæ hæc est *πίστεως*? Si pœna non infligitur, & gloria suspenditur, cum tamen Meritum CHRISTI ejusdem valoris fuit in Veteri Testamento, apprehensum, fide ad perfectam peccatorum expiationem, cujus nunc est in Novo; uti notanter D. Apostolus *προεργονότων ἀμαρτημάτων* addit, contra Tapper: Tom. 1. artic. 1. p. 11. col. a. Eckium p. 221. Pistorium in *Hodoget.* p. 262. Costerum in *Enchirid.* p. 24. Belarm. lib. 4. de CHRISTO c. 11.

II. Augustinus de Spiritu & Litera c. 13. & Ambrosius legunt propositum, & dicit Petrus Martyr in hunc locum rectè: Nescio quid Ambrosio occurrerit, ut non legat Remissionem, sed propositum. Et in Interpretatione inquit. quia proposuit DEUS eripere non solum eos qui habitant apud Superos, sed & eos, qui erant in Inferno. Erasmus suspicatur eum, non legisse *πίστεων*, sed *πιστόθεν*.

III. Chrysostomus & Theophylactus per tabernaculum, corruptionem, virium remissionem & debilitatem exponunt, ita ut sit sensus: DEUM, cum vidisset mundum peccatis præcedentibus oppressum contabescere, & velut paralyticum jacere sine spe Salutis, misericordiâ motum, misisse CHRISTUM Medicum ac Propiti-

116

torem, quæ Expositio certo modo & cum grano salis est accipi-
enda.

IV. Ut pote Origenis, Anselmi, Haymonis Parei, & aliorum no-
bis probatur qui *πίστεω* pro *ἀφ' ἑαυτῶν* accipiunt & permutant. Nam
sic nobis exponitur, quam in re propriè sita sit justificatio, vide-
licet in Remissione peccatorum. Quod compertum habemus in
Davide, quum inquit: Beati, quorum remissa sunt iniquitates.
Beneficio quidem Spiritus Sancti fit, ut præter condonationem
peccatorum succedat totius hominis instauratio. Sed in priori
capite sita est summa justificationis, ut peccata condonentur &
justitia CHRISTI imputetur. Nec desunt nobis Argumenta,
quæ significationem hanc propugnant: 1. Quia *πίστις* & *ἀφ' ἑαυτῶν*
à LXX. indiscriminatim usurpantur, & ex Hebræ. כֶּסֶף & כֶּסֶף
redduntur. 2. Quia Textus ratio postulat & 3. Valor Meriti
CHRISTI commendatur, ante & retrò. Vide Pareum in hoc
loco p. 277.

XXVII.

His ita probatis magnum errorem errant Pontificij, non so-
lùm explodentes hanc sanam doctrinam Imputationis justitiæ
CHRISTI, vocando eam umbratilem, commentitiã, imagina-
riã, amentissimã insaniam, spectrum Cerebri Lutherani Ma-
thematicum, Solstitium, Commentum, &c. Pro quibus Sarcas-
mis DEO respondebunt coram Tribunali tremendo; Sed & in
totum negantes. Ita enim Bellarm. lib. 2. de justif. c. 7. ait. fieri
non potest, ut justitia CHRISTI nobis imputetur. Nos verò ex
hoc, & aliis Scripturæ locis firmiter concludimus: Si justificatio
nostra consistit in remissione peccatorum & imputatione fieri non
potest, ut per in hærentem aliquam justitiã Salus nobis contingat,
Sed per imputationem justitiæ CHRISTI fide apprehensã. Prius
est verum ex hoc & aliis Dictis. Rom. 4. v. 5, 6. 2. Cor. 5. v. 19. Act.
13. v. 38. Connexionem Majoris probat ipse Apostolus, à con-
trariis Adjunctis & Consequentibus. Nam in Imputatione
Subjectum est *ἀσεβείας*, in justificatione meritoria *ἐσεβείας*.

2. Ibi regnat fides, hinc opera.
3. Ibi sola gratia, hinc debitum.
4. Ibi donum, hinc Merces.

XXVII.

XXIIX.

Finis justificationis respectu DEI est ἐνδειξις τῆς δικαιοσύνης, ut satisfaceret Iustitiæ DEI, indeq; manifestum fieret, DEUM Legem suam non frustra dedisse, sed certò istius severiùs Impletionem exigere, nec Prævaricatores illius hoc impune ferre. v. 25. 26. Respectu nostri veto, finis subordinatus est pax conscientiæ Rom. 5. iustificati fide, pacem habemus cum DEO. Summus autem est salus & beatitudo æterna.

FINIS

DEO Laus &
Gloria.

tothem, quæ Expositio certo modo & cum grano salis
enda.

IV. Ut pote Origenis, Anselmi, Haymonis Parci, & alio-
bis probatur qui *πίστεως* pro *ἐφ' ἑσέ* accipiunt & permutant
sic nobis exponitur, quam in re propriè sita sit justificati-
licet in Remissione peccatorum. Quod compertum habet
Davide, quum inquit: Beati, quorum remissa sunt in
Beneficio quidem Spiritus Sancti fit, ut præter condonati-
peccatorum succedat totius hominis instauratio. Sed
capite sita est summa justificationis, ut peccata condonati-
justitia CHRISTI imputetur. Nec desunt nobis Argu-
mentum quæ significationem hanc propugnant: 1. Quia *πίστις* &
à LXX. indiscriminatim usurpantur, & ex Hebræ. *אמונה*
redduntur. 2. Quia Textus ratio postulat & 3. Valde
CHRISTI commendatur, ante & retrò. Vide Pareus
loco p. 277.

XXVII.

His ita probatis magnum errorem errant Pontificij,
lùm explodentes hanc sanam doctrinam Imputationis
CHRISTI, vocando eam umbratiliem, commentitiam, in-
riam, amentissimam insaniam, spectrum Cerebri Luther-
thematicum, Solstitium, Commentum, &c. Pro quibus
mis DEO respondebunt coram Tribunali tremendo; S-
totum negantes. Ita enim Bellarm. lib. 2. de justif. c. 7.
non potest, ut justitia CHRISTI nobis imputetur. Nos
hoc, & aliis Scripturæ locis firmiter concludimus: Si jus-
nostra consistit in remissione peccatorum & imputatione
potest, ut per inhærentem aliquam justitiam Salus nobis
Sed per imputationem justitiæ CHRISTI fide apprehensa
est verum ex hoc & aliis Dictis. Rom. 4. v. 5. 6. 2. Cor. 5. v.
13. v. 38. Connexionem Majoris probat ipse Apostolus
trariis Adjunctis & Consequentibus. Nam in Imputa-
Subjectum est *ἀσβεβητος*, in justificatione meritoria *ἐνεσβεβητος*

1. Ibi regnat fides, hic opera.
2. Ibi sola gratia, hic debitum.
3. Ibi donum, hic Merces.

